

CPB

Bibliotheek
Proefstation
Naaldwijk

A
7
H
69

Excursie naar Zuid Engeland van 9 t/m 12 december 1985

Doel: kennisname van het chrysantenonderzoek en de ontwikkelingen op de teeltbedrijven en bestudering van de kwaliteit van chrysanten op de groothandelsmarkt COVENT GARDEN in Londen.

Deelnemers: A.P. van der Hoeven (gewasspecialist chrysanten), leden van de Ambtelijke Gewas Groep Chrysant en voorzitter en secretaris van de NTS chrysantencommissie.

Interne rapportage Nr. 62

BIBLIOTHEEK
PROEFSTATION VOOR TUINBOUW
ONDER GLAS TE NAALDWIJK

2243455

Inhoud

1. Inleiding
2. Programma
3. Deelnemers
4. Twyford Plant Laboratories
5. Het Goldstock Plantsysteem
6. Bezoek aan teeltbedrijven
 - 6.1 Bedrijf P. Wills
 - 6.2 Southern Glasshouse Produce LTD
 - 6.3 Bedrijf P. Copsey
 - 6.4 Bedrijf C. Lisher
 - 6.5 Bedrijf Frampton Nurseries LTD
7. Ontwikkelingen op de bedrijven
8. Informele bijeenkomsten
9. Chrysantenonderzoek
10. Covent Garden market te Londen
11. Samenvatting
12. Literatuur

A
7
H
69

1. Inleiding

In voorgaande jaren zijn onderzoekers, voorlichters en telers vaak in Engeland geweest om kennis te nemen van onderzoek naar en de teelt van jaarrondchrysanten. Op het gebied van onderzoek en teeltontwikkeling was Engeland in de zestiger- zeventigerjaren toonaangevend. De laatste jaren komen echter de Engelse telers, voorlichters en onderzoekers vaker naar Nederland om hier kennis te nemen van de ontwikkelingen in de chrysantenteelt.

Om op de hoogte te blijven van de resultaten van het chrysantenonderzoek, de teelt en de kwaliteit van de chrysanten in Engeland in deze excursie georganiseerd. Op verzoek hebben de Engelse studiegroepen twee keer een informele discussie-avond georganiseerd met het doel ervaringen in de teelt en in het onderzoek uit te wisselen. Hierbij waren ook enkele onderzoekers en voorlichters aanwezig. Aan het eind van de excursie is de groothandelsmarkt Covent Garden in Londen bezocht. Dit met het doel om kennis te nemen van kwaliteit, sortiment en dergelijke van zowel de in Engeland geteelde als de uit Holland geïmporteerde chrysanten.

2. Programma

9/12 Reis Naaldwijk via Vlissingen-Sheerness naar Street

10/12 v.m. Bezoek Twyford Plant Lab. LTD te Baltons borough.

n.m. Bezoek potchrysantenbedrijf en reis naar Hampshire.

's Avonds informele discussie-bijeenkomst met telers, onderzoekers en voorlichters uit die streek.

11/12 Bezoek aan chrysantenteeltbedrijven en Gold Stock Plants Nurseries.

' Avonds informele discussiebijeenkomst met telers, onderzoekers en voorlichters uit het gebied van Chichester.

12/12 Bezoek aan chrysantenteeltbedrijven rondom Littlehampton en reis naar Londen.

13/12 Bezoek Covent Garden Market en reis naar Naaldwijk.

3. Deelnemers:

A. Koningen	CT Naaldwijk
C. Mol	CT Naaldwijk
A. Bosma	CT Midden Holland
D. Binnendijk	CT Naaldwijk
P. Boom	CT Aalsmeer-Utrecht
M. Joosten	CT Tilburg
M. Snijder	CT Emmeloord
A. v/d Hoeven	Proefstation Naaldwijk
J. Verbeek	Voorzitter Chrysantencommissie
F. de Vreede	Secretaris Chrysantencommissie

4. Twyford Plant Laboratories (TPL) in Baltonsborough, Summerset

De groep werd op dinsdagmorgen ontvangen door Mr. Andrew Brown. Sales Marketing director, en Mr. Russel Howard, Sales coordinator. Mr. Brown hield een algemene inleiding over dit bedrijf, waarna Mr. Fil Prakash (virologe) een lezing hield over de verschillende methoden van ziekte-vrij maken van plantmateriaal.

Na beide inleidingen en discussie volgde een rondleiding door het gehele bedrijf (op de steriele zone's na).

TPL is in 1967 op deze plaats gestart. In 1982 waren 43 mensen in dienst. Eind 1985 werkten er 163, waaronder veel wetenschapsmedewerkers en technici. Vooral de laatste jaren 5 jaren heeft dit bedrijf een snelle ontwikkeling doorgemaakt. Sinds kort is er ook een grote vestiging in Californie en zijn contacten voor vestiging van dependances in andere landen. Daarnaast zijn er agentschappen in enkele Europese landen. In Nederland is dit de fa. Bal-Borst in Noordwijk.

Er zijn verregaande plannen op in 1986 er een groot laboratorium in Belongsborough bij te nemen. Op het moment (eind 1985) is de capaciteit 15-20 miljoen planten per jaar. Voor de komende jaren wordt een sterke uitbreiding verwacht.

De belangrijkste activiteit van dit laboratorium is rassen van vele gewassen ziekte-vrij maken en in vitro vermeerderen. Daarnaast tracht men op verschillende wijze kleurmutanten en andere nieuwe genotypen te verkrijgen bij verschillende gewassen. Ook wordt veel genetisch materiaal opgeslagen en zonodig langdurig bewaard (soort genenbank).

In het algemeen werkt men op verzoek en in opdracht van veredelings- en stekvermeerderingsbedrijven en soms van telers die zelf stekken vermeerderen. Ook wordt veel materiaal voor het Engelse bedrijf Gold Stock Plants opgezuiverd (zie ook hoofdstuk 5).

Er wordt gebruik gemaakt van de meest moderne technieken: Elisa-toets, Electrophoresis, protoplast culture, germplasma bewaring enz.

Naast het routine werk wordt er veel onderzoek verricht om bestaande technieken te verbeteren en nieuwe te ontwikkelen. Ook op het gebied van genetische manipulaties wordt thans veel studie verricht.

Hoewel enkele Nederlandse bedrijven gebruik gemaakt hebben van de diensten van TPL is het aandeel relatief, ten opzichte van andere landen, klein. Wellicht is dit verklaarbaar uit het feit dat de NAKS voor veel bedrijven plantmateriaal opzuivert en er ook enkele andere laboratoria in Nederland zijn die dergelijke werkzaamheden uitvoeren.

5. Het Goldstock plant systeem:

Bij Southern Glasshouse (zie ook bijlage 2) heeft men een aparte afdeling met quarantainekas van 400 m². In deze kas teelt men geselecteerde A-moerplanten op steenwol. Advies over voedings-samenstelling komt van Brinkman en Grodan.

Het stek voor de A-moerplanten komt van Twyford, waar het ziekte-vrij is gemaakt. de kas van 400 m² is insekten-vrij en personen die er in moeten werken gaan eerst door een speciale sluis en moeten andere kleren en schoenen aantrekken. De gewasbescherming vindt van buitenaf plaats.

Elke A-moederplant wordt in een bloeioproef op raszuiverheid getest. Selectiewerk en bloeioproeven vinden plaats bij Southern Glasshouse Produce. Via stek van stek vermeerdering in insekten-vrije ruimtes maakt men B-moederplanten.

Deze worden nog een keer getest op gezondheid bij Twyford voordat men hiervan Gold-stek uitlevert. Deze hele procedure kost 26 weken. Het Gold stek wordt geleverd aan klanten met eigen vermeerdering. Van rassen waar niet direct vraag naar is, heeft men 10 planten in voorraad in de zogenaamde "Tissue bank" bij Twyford. Momenteel kunnen van een 80-tal chrysantenrassen "Gold Stock" stekken geleverd worden.

6. Bezoek aan teeltbedrijven

6.1 Bedrijf P. Wills, Shelly Nurceries, Ower, Romsey, Hants (10 december 1986)

Op dit gemengde bedrijf teelt men naast tomaten een afdeling met jaarrondpotchrysanten (2000 m²). Men teelt 5 stekken in een 13,5 cm pot. Deze potten worden in iets hellende en verplaatsbare goten geplaatst. Aanvankelijk liggen de goten tegen elkaar, maar later voor het geven van en grotere potafstand, worden de goten op afstand van elkaar geschoven.

Met een slangetje voor in de goot wordt water gegeven: in december ongeveer 6 minuten per week.

Men teelt de potchrysant anders dan in Nederland. Het zijn voornamelijk 5 stekken per pot, deze worden getopt en voor de bloei worden ze geplozen, zodat alleen mooie, grote eindbloemen tot bloei komen. Het zag er kwalitatief zeer goed uit. Voor de meeste rassen spuit men tijdens de teelt 3 keer Alar en bovendien gebruikt men meestal Fosfon door de potgrond.

Op dit bedrijf werden de potten de eerste weken in een soort tunnel van wit plastic geplaatst, de eerste week bij een temperatuur van 20°C en de 2e week bij een temperatuur van 16°C. In de tweede week werd gedurende het winter-halfjaar extra belicht voor assimilatie (+ 1500 lux). De ervaring had geleerd dat door het extra licht in die periode de wortelvorming beter verloopt en de planten gelijkmatiger groeien en meer zijscheuten geven.

6.2 Southern Glasshouse Ltd. Titchfield Road Raseham Hants (11 december 1985)

De totale oppervlakte van dit bedrijf is 3,2 ha, bestaande uit twee afzonderlijke bedrijven van 12.000 m² en 20.000 m². Het bedrijf van 12.000 m² bestaat uit drie afzonderlijke kassen van het type breedkapper: 13 m breed en 300 m lang. De kassen zijn los van elkaar gebouwd, vermoedelijk uit oogpunt van lichtwinst. Door het lange gevelpad zijn deze kassen qua oppervlakte benutting ongunstig. Ook zijn hierdoor de mechanisatiemogelijkheden zeer beperkt. Bij het oogsten "loopt" men de bossen uit en zet men ze in bakken met water.

In tegenstelling tot de meeste Engelse chrysantenbedrijven heeft men op dit bedrijf gekozen voor een beperkt sortiment.

Tijdens het bezoek teelde men de volgende rassen:

Snowdon, Pinkgin, Robean (geel, gevuldbloemig), White Fresco (wit, gevuldbloemig) en Delta. Opvallend was de hoge plantdichtheid, alle mazen vol. Ondanks de bredere paden en het hogere lichtniveau in Zuid-Engeland leverde dit toch veel lichte takken op.

Over het algemeen was de gewas lengte hier voldoende.

De afzet van Southern Glasshouse gaat via de traditionele groot-handelsmarkten. Hier is men nog niet ingesteld op grote partijen van een ras. Bij Southern Glasshouse gaf men toe dat dit nogal eens de prijsvorming ongunstig beïnvloedde. De teelttechnische voordelen van een beperkt sortiment liet men toch prevaleren. De indeling van het bedrijf in elf vakken komt overeen met de Nederlandse vakindeling.

Als uitgangsmateriaal gebruikt men stek afkomstig van het Gold-Stock Systeem, een onderdeel van Southern Glasshouse. De stekproductie van geselecteerde moeren vindt plaats op Tenerife. De stekken worden beworteld in Engeland op het bedrijf van 2 ha. Hier heeft men een aparte afdeling met speciale schermen en een verwarmde betonvloer wordt beworteld in 5 cm perspot en 's zomers in 4,5 cm perspot. De perspotten perst men zelf met een Nederlandse "Flier" pottenpers.

Door de grootte van de "staff" en de geringe mechanisatie bedraagt de arbeidsproductiviteit naar schatting de helft van de in Nederland.

Enkele cijfers door Engelse kwekers beschikbaar gesteld: op jaar-basis:

Arbeidsbehoefte in uren/4000 m ² :		uren/1000 m ²
zelf bewortelen (losse stek)	325	81
opruimen/plantklaarmaken	515	128
planten, gaasophalen, knoppen		
gewasbescherming, watergeven,	3329	832
bemesting, verduisteren en	-	
onderhoud		
oogsten	2162	540
ziekte/vakantie	1600	400
Totaal	<u>7931</u>	<u>1981</u> uur

Exclusief ziekte en vakantie is de arbeidsbehoefte per 1000 m²: 1581 uur. Dit is tweemaal zoveel als voor een Nederlands bedrijf. De arbeidskosten inclusief ziekte/vakantie bedragen 19843/acre dit is 4960/1000 m², afhankelijk van de waarde van het pond komt dit op ongeveer : f 17,64/m².

Als totale kostprijs per tak noemde men bij Southern Glasshouse een bedrag van 18 pence/tak. Uitgaande van = f 3,60 komt dit op f 0,648 per tak (in Nederland is dit tot op de veiling ongeveer f 0,60).

In Zuid Engeland schakelen veel bedrijven over op steenkool. Ten aanzien van het milieu worden niet zulke hoge eisen gesteld als in Nederland. Op het bezochte bedrijf ging de overschakeling niet zonder aanloopproblemen. De gemalen kolen waren te nat geleverd zodat men de kwekerij moest verwarmen met de oude oliebrander. In november was het erg koud geweest en kon men de ingestelde temperatuur niet realiseren. Dit was vooral aan de "Delta's" te zien; weinig bloemen per tak en enkele afgestorven knopjes.

Bij Southern Glasshouse heeft men een aparte onderzoekster in dienst die verantwoordelijk is voor de gewasbescherming.

Zij doet ook onderzoek naar biologische bestrijding van spint, luis, mineervlieg en rupsen met behulp van de respectievelijk volgende predatoren: roofmijt, verticillium, sluipwesp en Bactospeine. De bestrijding van rupsen met het bacterie preparaat Bactospeine leverde matige resultaten op.

De biologische bestrijding wordt toegepast van april tot september. Tegen Japanse roest spuit men alleen als er roest te vinden. Hierdoor gebruikt men het middel Tilt. Tilt is in Engeland toegelaten.

6.3 Bedrijf van P. Copsey Blenheim Gardens Havant (Hants):

De grootte van dit bedrijf is 14.000 m² waarvan 11.200 m² voor bloemenproductie. Copsey doet zelf veel aan selectie en veredeling. Dit is waarschijnlijk de reden waarom hij van 80-90 rassen uitgangsmateriaal had staan. De jaarrondeelt vindt op dit bedrijf plaats in diverse kassen en kastypen. Aangezien de afzet voornamelijk was gericht op de lokale markt zagen we veel rassen bij elkaar geteeld. Zichtbaar was dat dit de kwaliteit niet ten goede kwam.

Het stek van eigen moeren bewortelde Copsey in Jiffy-9 op grond met een mengsel van klei en steentjes. Hij was aan het overschakelen naar beworteling in perspotjes (5 cm).

Opvallend was het belichtingsschema boven de moederplanten: cyclisch belichten 15 minuten aan en 15 minuten uit. Andere kwekers werken met schema's 5 minuten aan/uit. Volgens de Engelsen hadden ze op deze manier minder last van te vroege knopaanleg bij gevoelige rassen.

Bij Copsey's nurceries gaf men onderdoor water met 5 druppel-slangen per bed.

Boven de moederplanten had men een dubbele apart beweegbare scherminstallatie met LS14 en LS1.

LS14 gebruikte men tegen te felle instraling in de zomer en LS1 om de daglengte in de zomer te beperken tot 12 uur. 's Nachts gaf men wel een cyclische nachtonderbreking van 5 uur om de plant vegetatief te houden. Men probeerde op deze wijze teeltomstandigheden na te bootsen zoals die op de Canarische eilanden. "Want", beweerde men, "daar hebben we nooit last van te vroege knopaanleg in de moederplanten". Het Nederlandse gezelschap vond het een dubieuze theorie en noemde frequenter stekplukken als mogelijke oplossing van het probleem.

Enkele veel geteelde rassen op het bedrijf van Copsey zijn:

Badger, Bandolier, Key, Kondor, Poys en Snowdon.

Snowdon teelde men ook als pluischrysanter voor kerstbloei. Als scherm boven de snijchrysanter gebruikte men LS1 en LS11.

Het bedrijf was verdeeld in 5 afdelingen met elk 16 vakken. Dit betekent dat men in 5 afdelingen tegelijk aan het oogsten is. Qua organisatie in dit niet zo'n gelukkige opzet.

Naast de teelt van snijchrysanter teelde men ook potchrysanter in een hoeveelheid van 600 stuks per week. Deze teelde men in verschuifbare goten waarmee de plantafstand te regelen is.

Men had er vorig jaar een nieuwe kas (6,40 cm tralielegger) gebouwd.

Ons inziens mankeerde er nogal wat aan onder andere te laag, geen goede scherminstallatie en dergelijke.

6.4 Bedrijf van C. Lisher

Cobbins Nursery

Hangletonlane

Ferring. West Sussex (12 december 1985).

Op dit bedrijf teelt men potplanten en snijbloemen.

De afzet wordt volledig door het bedrijf zelf verzorgd. 58% is zogenaamde commissiehandel. Deze is vooral gericht op de detailhandel en bloemistwinkeliers.

Het bedrijf bestaat uit twee kasttypen, een brede kas en een blok-kas, kapbreedte 5.80 m.

Verwarming; rond het bed een 51 buis net boven de grond. En op het middenpad enkele "heteluchtkanonnen" voor de CO₂ voorziening.

Ook stookte men een "heteluchtverwarming" in verband met de omschakeling op kolen.

Het scherm was van peritherm en werd nu vervangen door EV1 + LS11. Men had pas een oogstmachine van V.d. Berg aangeschaft, stond nog ingepakt.

Cultivars; Nu Snapper en Snowdon. In de zomer; Hurricane, Solorama en dergelijke.

Ontsmetten; per jaar wordt een keer gestoomd.

Voorraadbemesting; Kalk + magnesium.

Per jaar; komt men 4 keer rond. De teeltduur in de zomer is 11 weken en in de winter; 15-14 weken.

Voorbeeld winterteelt; Snowdon; 21 LD en Snapper 23LD. In die tijd werd een onderbreking gegeven van 10-14 dagen. Meestal voorafgegaan door 3 weken KD. Totale teeltduur; 3 + 8 + 2 = 13 weken.

Veel bedrijven gebruiken nu ook perspotten voor de beworteling van de chrysanten, ook op dit bedrijf.

Wat sortiment betreft wilde men tot mei doorgaan met Snapper, en dan wat proberen met Penny Lane. Volgens Lisher zijn in Engeland rassen als Refour en Cappa Yellow niet te verkopen.

Verpakking; 10 stelen per bos in een korte papieren hoes voor de le kwaliteit en 15 en 20 stelen voor respectievelijk de 2e en 3e kwaliteit.

Stoken; Men had een nieuwe automatische kolenstookinstallatie in gebruik genomen.

Bij olie verstoekte men in 1984; 19.600 gallon per acre 88.200 liter per 4000 m² = 22 L per m².

De prijs was in 1984; 90 pence/gallon.

1985; 60 pence/gallon.

De automatische kolenstook zou overeenkomen met een prijs van 44 pence/gallon.

Om de 5 uur moet bij vollast branden de as verwijderd worden.

Watergeven

Na het planten wordt met de slang aangegoten. Regenleiding boven het gewas was niet aanwezig.

Verder wordt watergegeven met een gietdarm (Evenflow).

In de zomer worden de planten 1 week afgedekt met Agryl doek, weinig of geen water gegeven. In januari wordt niet afgedekt, weinig of geen water gegeven gedurende de eerste weken na het planten.

Gewasbescherming

Bij een aantasting wordt gespoten. In grote lijnen worden dezelfde middelen gebruikt. Als in Nederland. Op dit bedrijf was een aantasting van japanse roest opgetreden in mei/juni. Vanaf dat moment was er wekelijks met Tilt gespoten. Nu was men overgegaan op een 14 daags schema. Verder werd op de bedrijven die we bezochten weinig of geen "preventieve" bestrijding uitgevoerd.

Kostenopbouw; volgens gegevens op dit bedrijf

		f	(= f 4,--)
arbeid	6.06	24.20	
verwarming	3.54	14.10	
stek	4.56	18.20	(dit is te laag)
overhead	1.44	5.76	
overige kosten	5.02	20.08	
<u>TOTAAL</u>	<u>20.62</u>	<u>- 82.34</u>	
rente/afschr.	5.00	20.00	
	=====	=====	
totaal	<u>25.62</u>	<u>102.34</u>	

Opvallend is de duidelijk hogere post voor arbeid.

Bij de stekkosten moet ook nog opgeteld worden de meerkosten omdat bij 4.3 ronden het aantal stekken hoger moet liggen.

Schatting; 180-200 stek m2 zou komen op f 29.40 (ruim f 10,-- hoger).

De arbeid is volgens opgave 8000 uur/acre = 2000 uur/1000 m2.

Mogelijk dat hier de afzet doorheenspeelt die door de bedrijven zelf wordt verzorgd. Bij een produktie van 180 takken per m2 kas per jaar zou de kostprijs hier evenals bij Southern Glasshouse nurceries ongeveer 63 cent per tak zijn.

6.5 Bedrijf; Frampton Nurseries Ltd.

Lakelane
Barnham

Dit bekende bedrijf bestaat nu nog uit 8 grote, lange, brede, hoge kassen. 6 kassen teelt men met troschrysanten, 1 met potchrysanten en 1 met overige teelten en plantopkweek.

Op dit bedrijf was in 1982 gestoomd. Bij het wisselen van de teelt werd alleen het grove materiaal uitgeruimd.

De grond werd nu ontsmet met methylbromide. 75 gr/m2.

Vrijdag wordt het ingewerkt en maandag hoopt men in de kas weer te planten.

Aangehouden temperatuur; nacht 18°C en dag 14°C.

Scherm gaat 's nachts open boven 10°C buiten temperatuur.

Koolzuurgasdoceren tot 1000 ppm.

Teelt; 3 weken LD dan 21 KD gevolgd door 10 LD.

Van de mazen wordt nu (december) 87% volgeplant.

Voor het planten mest men met Magensiumsulfaat en fosfaat.

Verder wordt met het watergeven bijgemest.

Op het pottenbedrijf werkt men nog met het bekende FRAMPTON systeem. De roltabletten komen aan 1 kant de kas in met jong materiaal en aan het middenpad zijn de planten "oogstbaar". Het geheel werkt nog wel, maar is sterk verouderd.

Ook hier de bekende Engelse potchrysanthen. 5 stekken per pot toppen, pluizen. MOOI MAAR DUUR.

De snijrassen op dit bedrijf zijn; Snowdon, Robeam, Delta, Fresco en wat nieuwe cultivars van B. Machin.

Na een korte bijeenkomst in de kantine van het bedrijf wordt de excursie afgesloten. We kunnen spreken van goede en openhartige discussie.

Voor plantmateriaal gaat men uit van ongeworteld materiaal dat vaak afkomstig is van de Canarische eilanden.

Kosten volgens zeggen; 35 pond per 1000 = 14 cent voor ongeworteld. tek.

Arbeidsbezetting; 4 acre; 6 fulltime en 4 parttime krachten.

Opbrengst; winter; 2,85 pond per 10 stelen

zomer; 2.50 pond per 10 stelen

Opvallend klein verschil tussen zomer en winterprijs.

Ontwikkelingen op de bedrijven in Engeland

De chrysantenteelt heeft een aantal moeilijke jaren doorgemaakt. De opbrengsten waren veelal onvoldoende om de hoge teeltkosten goed te maken. Vooral de hoge vrijstaande kassen (Widespan) waren qua arbeid, energieverbruik en onderhoud erg duur. Door de problemen in een aantal chrysantentelers (naar schatting 15%) gestopt. Op de meeste bedrijven zijn maatregelen getroffen om economischer te telen onder andere betere verwarming en energieschermen aangebracht.

Door de overheid wordt vervanging van oude kassen gestimuleerd door 50% subsidie op de nieuwbouw en op de behoeften voor de nieuwe kas.

De stemming onder de telers was aanmerkelijk beter dan enkele jaren geleden. Men zag in de chrysantenteelt weer wat perspectief en mede daarom waren er weer investeringsplannen. Opmerkelijk was de gastvrijheid en openheid naar de Nederlandse groep. Men zag de Nederlandse teler niet meer als een "oneerlijke" concurrent (in verband met gasprijs) maar als een collega met beter management dank zij de goede samenwerking onderling en met onderzoek en voorlichting. Wel was men wat jaloers op die gezamenlijke aanpak in Holland.

8. Informele bijeenkomsten voor informatie-uitwisseling

Zowel met de leden van Hampshire als van Chichester Chrysanten Studie Groep plus onderzoekers en voorlichters zijn informatie bijeenkomsten georganiseerd. Tijdens deze avonden is over vele onderwerpen gediscussieerd. Dit was zowel voor de Engelse als voor de Nederlandse deelnemers leerzame en plezierige bijeenkomsten. Hierdoor ontstond ook meer begrip voor elkaars problemen en standpunten. Dit werd op duidelijke wijze verwoord een van de voorzitters die zei:

"Door dit bezoek en de open en eerlijke discussies ontdekken we dat we minder "vijanden" van elkaar zijn dan we dachten. Door met elkaar op de niveau te discussieren kunnen we gezamenlijk de chrysantenteelt nog meer verbeteren".

9. Chrysantenonderzoek

Door de bezuinigingen bij de Overheid en de reorganisaties bij de instituten, vindt er op het Glasshouse Crops Research Instituut (G.C.R.I.) te Littlehampton weinig chrysantenonderzoek meer plaats. Een aantal onderzoekers, onder andere Cockshull, heeft een andere taak binnen het instituut gekregen.

Enkele objecten waar op het G.C.R.I. nog aandacht aan besteed wordt zijn:

1. Optimalisering cyclische belichting
2. Onderbrekingsonderzoek
3. Onderzoek naar effecten van hoge R.V..

a.d 1. Uit dit nog lopend onderzoek wordt de indruk verkregen dat met een cyclus van 10 minuten licht en 10 minuten donker de beste resultaten verkregen kunnen worden. Varianten hiervan zijn bijna even goed mits per 30 minuten 50% van de tijd wordt belicht. De in Nederland gebruikelijke 6 minuten licht en 24 minuten donker zou niet de meest optimale zijn. Vooral voor de splitvochtige rassen lijkt een dergelijk onderzoek gewenst.

Verder speelt de lichtintensiteit een grote rol. Bij de meeste rassen is 100 lux gloeilampen licht voldoende maar voor het ras Snowdon is 150 lux gewenst.

ad. 2. Het is bij het onderbreken van de KD gebruikelijk om rekening te houden met de tijd in het jaar (kalendermethode). In feite wordt rekening gehouden met de hoeveelheid energie (straling) tijdens de KD en tijdens de onderbreking. Onderzocht wordt of de gemiddelde straling per dag een maatstaf kan zijn voor het aanvangstijdstip en de duur van de onderbreking. Ook zoekt men naar een methode om met behulp van een stereo microscoop het stadium van de hoofdknop in te schatten om zo aan te geven wanneer met onderbreken begonnen moet worden. Zowel op G.C.R.I. als op Effords Experimental Station wordt dergelijk onderzoek uitgevoerd met de rassen "Snapper", "Snowdon" en "Pink Gin".

ad. 3. Al vele jaren dringen de telers aan op onderzoek naar de invloed van het RV niveau.

Onlangs hebben telers geld bij elkaar gebracht en G.C.R.I. gevraagd dit onderzoek tegen betaling uit te voeren.

De proeven worden in kleine glazen kassen in een gewone kas uitgevoerd. Tijdens de eerste experimenten trad bij de hoge RV veel condens op het glas op wat weer invloed had op de lichttoetreding. In Efford zijn enkele onderbrekingsproeven door stroomstoringen mislukt.

Het komende jaar zal op dit proefstation ook onderzoek worden gedaan naar mogelijkheden van chrysantentelen zonder aarde (N.F.T. en steenwol).

10. Covent Garden Market te Londen

Om een indruk te verkrijgen van de kwaliteit van zowel de chrysanten uit Nederland als die uit eigen land word een bezoek aan genoemde markt gebracht. Opvallend was het grote aandeel bloemen uit Nederland. De Nederlandse chrysanten zagen er gezond en kwalitatief goed uit hoewel de bossen van veel partijen vrij licht van gewicht waren. Vele handelaren merkten op dat men wel tevreden was over de kwaliteit en de betrouwbaarheid van levering maar dat de Nederlandse chrysanten relatief te duur zijn.

Veel groter waren de kwaliteitsverschillen tussen de partijen van de Engelse telers. Vooral in de partijen (zeer waarschijnlijk) uit de normaalteelt kwam veel botrytes, mineervlieg en spint voor. Opvallend is dat van de meeste chrysanten de stelen korter en zwakker zijn dan die van de Nederlandse chrysanten. Het sortiment Nederlandse chrysanten was erg breed. Ook het sortiment Engelse chrysanten was breed maar hier was een groot aandeel normaalteelt chrysanten bij.

11. Samenvatting

Van 9 t/m 12 december is een excursie gehouden naar Zuid-Engeland voor kennisname van het chrysantenonderzoek, de teelt en de kwaliteit van bloemen op de groothandelsmarkt in Londen.

Bij Twyford Plant Laboratories wordt niet alleen een routine werk, zoals ziektevrijmaken en vermeerderen van plantmateriaal, maar er wordt ook veel onderzoek verricht. Dit met het doel bestaande technieken te verbeteren en nieuwe te ontwikkelen. Gold Stock Plants levert in samenwerking met Twyford "opgeschoond" plantmateriaal van vele chrysantenrassen.

Op de teeltbedrijven zijn de resultaten na een aantal "moeilijke fasen" verbeterd. Men ziet weer wat perspectief en er vinden weer investeringen voor aanpassing van de bedrijven plaats.

Hoewel nieuwere rassen voorkomen teelt men er nog vele traditionele rassen zoals Fandango, Hurricane en Snowdon.

Het chrysantenonderzoek op het G.C.R.I. is sterk ingekrompen.

Men werkt nog aan enkele objecten waaronder onderzoek naar effecten van een hoge relatieve luchtvochtigheden. Dit project wordt door de telers betaald.

Interessant waren de informele bijeenkomsten met telers, onderzoekers en voorlichters.

De Nederlandse chrysanten op de markt in Londen waren licht maar gezond en goed van kwaliteit.

Tussen de engelse chrysanten waren de kwaliteitsverschillen groot. Deze excursie was vooral zo nuttig door de uitgebreide uitwisseling van ervaringen op het gebied van onderzoek, voorlichting en teelt.

1. Literatuur
Anonymers 1985 Covent Garden zwaartepunt in Engelse sierteelthandel. Vakblad Bloemisterij 29:36-37
2. Geers F.A.M. (1975) Studiereis Engeland. 13 p. Sectie Bloemen NTS, Chrysantencommissie
3. Hoeven, A.P. van der Hoeven en anderen (1976). Studiereis naar Zuid-Engeland van 26-29 januari 1976.
Intern verslag (13 p) Proefstation Naaldwijk
4. Hoeven, A.P. van der e.a. (1981). Verslag studiereis chrysanten in Zuid-Engeland van 23-27 februari 1981.
Intern verslag 19 p. Proefstation Naaldwijk
5. Twyford Plant Laboratories Informatieblad, in bezit van excursiedeelnemers.
6. Gold Stock Plants. Informatieblad, en bezit van excursiedeelnemers.